

[Børge Johansen.]

ført en festforestilling med dans omkring en guldkalv, der hver gang viste sig at være af pap.

Man kan bebrejde regering og folketing, at de har blandet sig for lidt, at de har savnet courage, at de unødigt har givet efter for interesse- og pressionsgrupper, hvis valgte og betalte ledere følte sig fristede til at demonstrere deres styrke og deltage i gal-skaben. Det er ikke standhaftighed, der har kendetegnet regeringen og folketinget, det er snarere kunsten at behage. Skyldige er også de politiske partier. De har traditionelt excelleret i programmer med et visionært indhold, der unddrog sig al fornuftig diskussion, fordi ingen selvfølgelig gider protestere mod at få alle ønsker opfyldt. Nu er det vistnok ved at dæmre for folk. De begynder i hvert fald at fatte virkelighedens ubehageligheder, leden breder sig, men det sker, uden at de politiske partier af den grund fornemmer deres manglende adkomst til at være fornærmede.

PP II har allerede affødt megen debat, og som ventet har opmærksomheden været rettet mod selve den forudsatte vækstrate. Det er ved mange lejligheder hævdet, at de negative virkninger helt ville opveje — eller mindst ville opveje — fordelene ved den økonomiske vækst og dermed forvandle trenden for den økonomiske vækst til et ugunstigt forløb. Økonomiministeren mente ikke, at PP II havde taget dette forhold op. Jeg er nu ikke så helt enig med ministeren, for jeg mener, at jeg i mit eksemplar har læst i kapitel 22, at emnet er behandlet, sågar med en erkendelse på side 121 af, at prisen for økonomisk vækst somme tider kan være meget høj.

Denne debat er selvfølgelig ikke ny. Den blev rejst allerede i 1959, da Kenneth Galbraith med sin bog „Det rige samfund“ rejste spørgsmålet. Siden har mange andre været besat af tvivlen om den fortsatte produktivitetsforøgelses evne til at skabe menneskelig lykke, og den vestlige verden er gang på gang blevet mindet om, at forbrugets grænsenyttelse enten har nået nulpunktet eller er ved det.

Det er rigtigt, som økonomiministeren sagde i tirsdags, at Villy Sørensen i sin essay-samling „Uden mål — og med“ — en titel, der for resten godt kan give nogle associati-

oner — kritiserer den økonomiske væksts prioritering på bekostning af det, man kalder livskvalitet. Det er Villy Sørensen jo ikke ene om. Lad mig nævne, at hr. Poul Dam under en diskussion med professor Adler-Karlsson om dennes tilvækstmoratoriumidé udtalte, at han skam meget gerne ville være med til at dæmpe kravene, men folk er nu engang indstillet på, at de ikke vil gå ned i forbrug. Man vil have det lidt bedre år for år, og det er krav herom, politikerne stilles over for. Næsten på linje hermed udtalte hr. Kjeld Olesen sig den 14. april i Berlingske Tidende — for øvrigt under en samtale med Villy Sørensen. Han stillede spørgsmålet: vil et flertal virkelig vælge livskvalitet, hvis det betyder farvel til visse materielle goder?

Helt bortset fra de begrænsede valgmuligheder, som ministeren talte om i tirsdags, er det sikkert rigtigt antaget, at folk foretrækker den kvalitet, der knytter sig til den økonomiske vækst, på bekostning af det, man kalder livskvalitet, og derfor må PP IIs basale forudsætninger anses for at være realistiske.

Det er imidlertid nyttigt, at både dette og de øvrige emner, der er behandlet i PP II, diskuteres, så alvoren går op for folk og ytringerne finder vej her til Christiansborg, så de kan efterlade en fornemmelse af et mandat til handling.

Uden i øvrigt at ville gå i detaljer føler jeg trang til at gøre en enkelt kritisk bemærkning. Adskillige gange under gennemlæsningen af PP II, navnlig kapitel 49, har jeg savnet nogle verbale eksplosioner, men jeg har forstået, at de milde bebrejdelser, det kun er blevet til, skyldes en overordentlig veludviklet selvbeherskelse hos forfatterne.

Behovet for eksplosive udbrud kan man i øvrigt få tilfredsstillet, som det er nævnt, ved at læse Jørgen Dicks bog „Den herskende klasse“ og Bertel Haarders bog „Statskollektivismen og spildproduktion“. Det er to fremstillinger, som i form og tone nok afviger fra PP II, men som alligevel udgør et udmærket supplement — og så har de i hvert fald den fordel, at de bedre har været i stand til at konkurrere med store befolkningsgruppers kulørte yndlingslitteratur.

I disse bøger er der tre påstande, jeg navnlig har hæftet mig ved. For det første